

Vägen tillbaka och framåt

En undersökning från Företagarna om effektiviteten i Regeringens krisåtgärder och behovet av en företagarevänlig politik för jobb och välfärd

November 2020

företagarna

Företagarna företräder över 60 000 företagare och samhällsbärare och har ca 2 000 förtroendevalda. Vi erbjuder nätverk, kunskap och praktisk hjälp samt driver utvecklingen för ett bättre företagsklimat, så att företagare får rätt förutsättningar för att kunna utveckla sin verksamhet och nå sina mål.

foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08 – 406 17 00

SAMMANFATTNING

- Efter ett halvår med pandemin framkommer en delad bild av hur näringslivet har påverkats där bransch spelar stor roll. Hälften av företagen har haft minskad omsättning. En tredjedel har fått ekonomiska svårigheter. Vissa företag lider fortsatt av de restriktioner som införts och är beroende av krisstöd.
- De krisstöd som har nått fram till företagen har varit av stor betydelse för företagen och anställda. Inte minst gäller det de tillfälligt nedsatta arbetsgivaravgifterna och möjligheterna till korttidspermittering.
- Andra stöd har använts i mindre utsträckning. En trolig förklaring är brister i hur stöden har utformats och hanterats av regering och myndigheter, vilket fått allvarliga konsekvenser för de drabbade företagen. Det tydligaste exemplet är omställningsstödet.
- Trots indikatorer på att ekonomin rullar på bättre efter sommaren, uppger två tredjedelar av alla företag som haft en minskad omsättning under pandemin att de har ekonomiska svårigheter.
- 3 av 4 företag som sökt har fått ansökan godkänd och hela beloppet utbetalt. Många företag väntar dock fortsatt på besked om stöd.
- Av de som fått ansökan om stöd avslagen har vart tredje avslag motiverats med att företaget inte anses berättigat till stöd.
- De två största hindren som företagen upplever med krisstöden är:
  1. Att stöden inte är anpassade till det specifika företaget. Det gäller i stor utsträckning stödet till enskilda firmor, men det gäller även många aktiebolag.
  2. Oro för risken att göra fel och därmed bli återbetalningsskyldig.
- Krisstöden behövs så länge restriktionerna ligger fast. Men målsättningen måste hela tiden vara att fasa ut stöden och ersätta dem med reformer som långsiktigt stärker svenska företags konkurrenskraft. Då kan de små och medelstora företagen som skapat 4 av 5 nya jobb i Sverige under de senaste decennierna, fortsatt vara jobbmotorn i svensk ekonomi.

Om undersökningen

Utskick till 3 300 deltagare i Företagarnas panel. Första utskick 8 september 2020; påminnelse 14 september och 18 september. Resultatet togs fram 25 september 2020.

841 svar (varav 812 slutförda): 26 procent svarsfrekvens. Även ej slutförda svar ingår i analysen (varje svar sparas).

Urvalet korrigeras så att det liknar den nationella företagarstrukturen, med hjälp av en modell baserad på SCB:s statistik på antal företagare i Sverige. Konkret görs detta genom att korrigerande vikter räknas fram för olika företagsstorlek (antal anställda), kön, ålder och bransch.

INLEDNING

I Sverige finns det över 1,2 miljoner företag som drivs av omkring 500 000 företagare. 99,9 procent av alla företag är små och medelstora företag. Var tionde sysselsatt i Sverige är en företagare. De små och medelstora företagen har skapat 4 av 5 nya jobb i Sverige, och har gjort så under de senaste 30 åren.

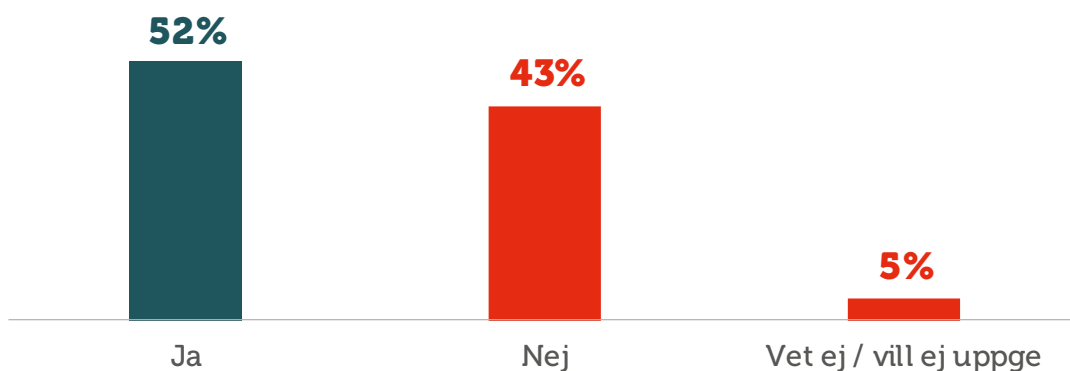
I våras lamslogs Sverige när Coronapandemin slog till. Det blev tvärstopp i stora delar av näringslivet. För att undvika massarbetslöshet och enorma kompetenstapp behövdes tillfälliga krisåtgärder. Andra länder över hela världen använde samma recept för att överbrygga krisen och mildra fallet i ekonomi, jobb och företagande.

Storleken på stöden i Sverige har varit förhållandevis blygsamt jämfört med i många andra länder, men samtidigt stängde inte Sverige ner samhället så dramatiskt som i en del andra länder. Nu är det dags att ställa frågor: Hur har det gått med regeringens krisstöd? Har stöden nått fram som det var tänkt? Vi har frågat företagen om krisåtgärderna och vägen framåt.

KRISEN PÅVERKAR ALLA FÖRETAG, MEN VISSA BRANSCHER PÅVERKAS MER ÄN ANDRA

I näringslivet framkommer en splittrad bild av hur företagen drabbats av Coronakrisen. Den ena halvan av näringslivet har klarat sig förhållandevis bra, medan den andra halvan har fått se en fallande omsättning i år till följd av Coronapandemins effekter, Figur 1. Många av de drabbade företagen påverkas fortsatt av en minskad eller utebliven efterfrågan och flera branscher har i princip fått ett näringsförbud till följd av alla de restriktioner som införts.

Figur 1. Har ditt företag haft en minskad omsättning under det här året till följd av Coronapandemin?

Bas: Samtliga företag i undersökningen.

Drygt hälften av företagen (52%) har haft en minskad omsättning i år till följd av Coronapandemin. Resultaten stämmer väl överens med den bild som framkommer från andra undersökningar över antalet drabbade företag till följd av pandemin. Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer som sedan i våras ställt extrafrågor om Coronapandemin visade i september att ca 55–60 procent av företagen har haft en minskad omsättning, medan 40–45 procent av företagen hade en ökad omsättning eller inte påverkats alls.¹

Coronakrisen är inte över; många företag upplever ekonomiska svårigheter

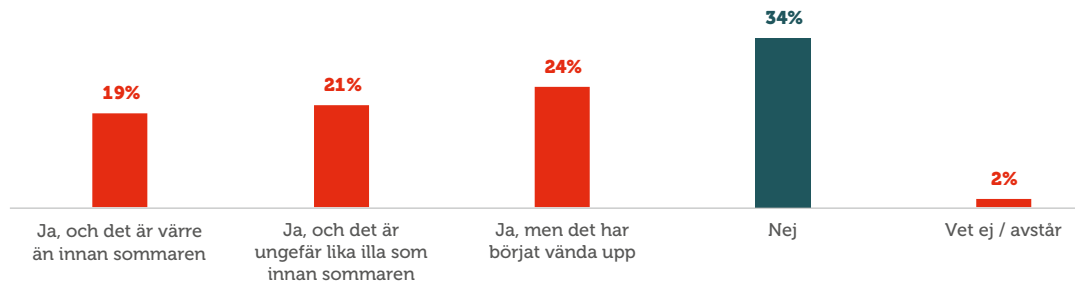
Det finns tydliga indikatorer på att ekonomin återhämtar sig bättre än väntat efter sommaren. Men för de företag och branscher som har det tuffast genom pandemin är vändningen inte lika tydlig. Av de företag som haft en minskad omsättning bedömer ungefär två tredjedelar att deras företag har ekonomiska svårigheter på grund av Coronapandemin, Figur 2.

Av de företag som befinner sig i ekonomiska svårigheter uppger en högre andel att det börjat vända upp efter sommaren (24%), jämfört med dem som bedömer läget som värre än innan sommaren (19%).

Hela 4 av 10 företag som har ekonomiska svårigheter på grund av Coronapandemin uppger dock att det fortsatt är lika illa, eller till och med värre, jämfört med hur situationen var innan sommaren. Förmodligen har dessa företag och branscher fortsatt svårt att få intjäning och verksamhet att fungera som innan, i många fall till följd av de restriktioner som regering och myndigheter infört, vilket inneburit att bördan av underskott och skulder har ackumulerats med tiden.

¹ I Konjunkturinstitutets mätning mäts omsättning de senaste två veckorna jämfört med normal omsättning. Extrafrågor i konjunkturbarometern med anledning av Coronakrisen. <https://www.konj.se/statistik-och-data/covid-19-relaterat/extramätningar/2020-09-29-flerforetag-ar-positiva-om-framtida-produktion.html>

Figur 2. Är ditt företag i ekonomiska svårigheter på grund av Coronapandemin?

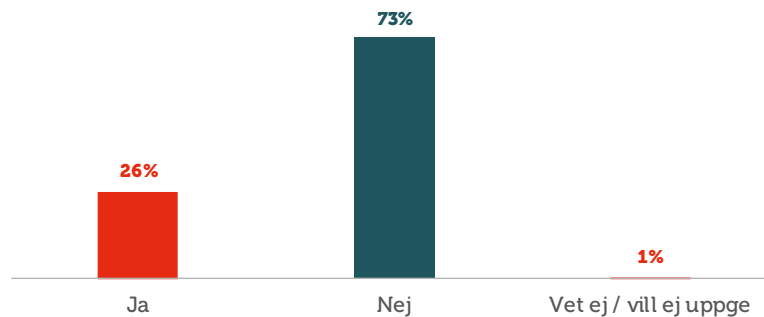

Bas: Företagare som har haft en minskad omsättning under det här året till följd av Coronapandemin.

En fjärdedel av företagen har ansökt om stöd

I september uppgav 26 procent av företagen att de hade sökt något av de statliga stöd som erbjudits under Coronapandemin, Figur 3. Det är något fler än antalet företag som hade ansökt eller planerade att ansöka i juni (25%).

Figur 3: Har ditt företag ansökt om något av de statliga stöd som erbjudits under Coronapandemin?

Bas: Samtliga företag i undersökningen.

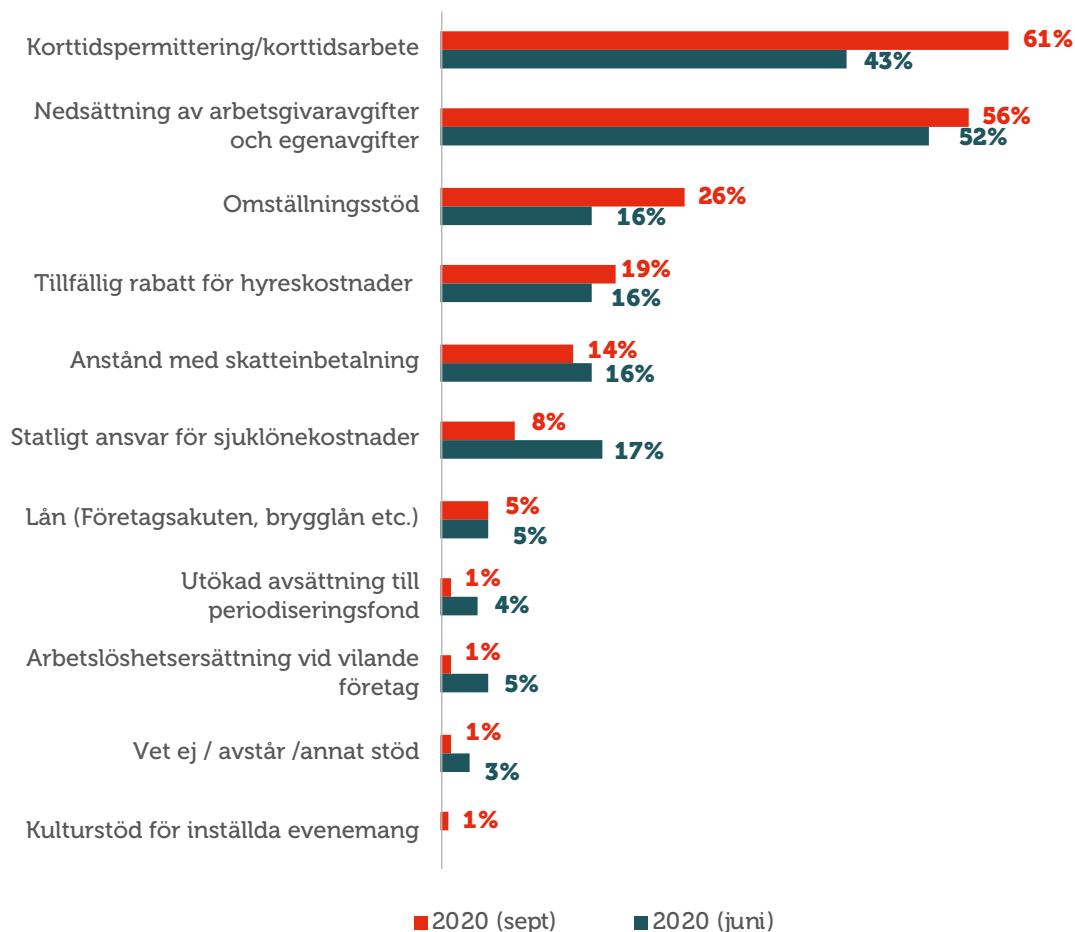
I Företagarnas undersökning från juni uppger 39 procent att deras företag har haft behov av stöd-åtgärder under Coronakrisen. Av dessa var många företag enskilda näringsidkare som till stora delar stod utanför stödssystemen vid det tillfället.² Även många aktiebolag som hade behov av stöd avstod från att ansöka. De största hindren med stöden var i dessa fall att de inte var anpassade till deras företag. Diskrepansen mellan de som i juni haft behov av stöd och de som i september ansökt om stöd beror också till del på regeringens skilda bud i stödets regelverk. Å ena sidan har regeringen presenterat stöd, men med dem även långtgående personlig återbetalningsskyldighet, och till och med en ny brottsrubricering, *Omställningsstödsbrott*. *Budskapet som företagare har fått med stöden har varit motsägelsefullt.*

² https://www.foretagarna.se/contentassets/cfa459efc1524e4b8db484c4dab4c386/rapport_coronakrisen_webb.pdf

Regeringens stöd: Korttidspermitteringar används av flest företagare

Korttidspermitteringar och nedsättning av arbetsgivaravgifter (och egenavgifter för enskilda näringsidkare) är de två vanligaste stödformerna som företagen ansökt om under Coronakrisen. Av de företag som har ansökt om något av de statliga stöden så har 61 procent av företagen korttidspermitterat personal, en ökning från 43 procent av företagen i juni, se Figur 4.

Figur 4. Vilka av följande stöd har du ansökt om under Coronapandemin?³

Bas: Företagare som har ansökt om något av de statliga stöd som erbjudits under Coronapandemin.

Lite fler än hälften av företagen som sökt stöd har ansökt om en nedsättning av arbetsgivaravgiften (aktiebolag) eller egenavgiften (enskild firma), 56%. Det innebär en ökning jämfört med juni (52%). Även om ansökningsprocessen är enkel och att stödet riktar sig till alla företag, så kräver det ändå att småföretagare avsätter tid för att känna till och förstå hur de kan ta del av stödet. Det kan förklara varför en relativt stor andel företag valt att inte ansöka om stödet, en annan trolig förklaring är att många företag inte varit berättigade till stöd.

Den tredje vanligaste stödformen som företagen ansökt om är omställningsstödet. Andelen företag som uppgett att de ansökt om omställningsstödet har ökat till 26 procent i september (16% i juni). Omställningsstödet var tänkt som en bred räddningsplanka i många utsatta branscher. Ett snårigt ansökningsförfarande i kombination med kort ansökningstid har medfört att endast sju procent av de medel som budgeterats för krisstödet kommit företagen till del.⁴

³ I juni ställdes frågan: "Vilka av följande stöd har du ansökt om eller planerar att ansöka?"

⁴ Omställningsstödet ska nu förlängas till perioderna maj-juli. <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/10/forlangt-omstallnings-stod-for-maj-respektive-juni-och-juli-trader-ikraft-19-oktober/>

Den fjärde vanligaste stödformen var den tillfälliga rabatten på hyreskostnaden som 19 procent av företagen har uppgett, av de företag som ansökt om något statligt stöd (16% i juni).

Det femte vanligaste stödformen är anstånd med skatteinbetalning. Totalt har 14 procent av de stöd-sökande företagen uppgett att de ansökt om anstånd med skatteinbetalningen. Enligt Skatteverket hade i september totalt ca 36 000 företag anstånd med skattebetalning.

Regeringens krisstöd till företagen har inte nått fram som det var tänkt

Tidigare i rapporten nämndes att vart tredje företag som hade behov av stöd i juni inte planerade att ansöka om krisstöd. Många av de företag som inte planerade att ansöka var vid det tillfället inte heller berättigade stöd.

Av de företag som har ansökt om stöd i september så uppger 3 av 4 företagare att ansökan blivit beviljad och stödet utbetalt i sin helhet. 11 procent av företagen uppger att de fått stöd, men inte hela det ansökta beloppet. 4 procent av företagen som sökt stöd har inte fått sin ansökan godkänd, se Figur 5.

Figur 5. Blev dina ansökningar godkända och beloppet utbetalt?

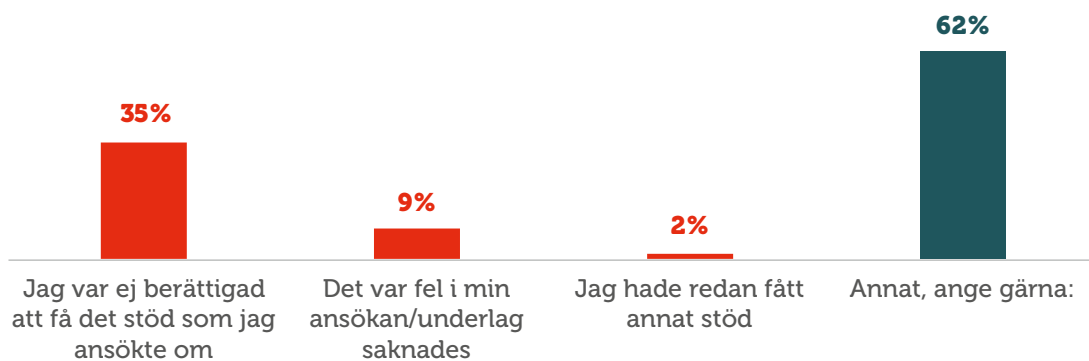
Bas: Företagare som har ansökt om något av de statliga stöd som erbjudits under Coronapandemin.

Vad var då orsaken till att ansökningarna inte blev godkända i sin helhet? Vart tredje företag som ansökte fick motiveringen att det inte var berättigat att få det ansökta stödet. 9 procent fick inte hela det ansökta beloppet med motiveringen att det var fel i ansökan eller att underlag saknades. 2 procent fick motiveringen att de redan hade fått annat stöd. Hela 62 procent har uppgett andra orsaker, varav vanligaste anledningen är att företagare fortsatt väntar på besked om stöd (se figur 6).

Att majoriteten av de företagare som inte fått sin ansökan godkänd fortfarande väntar på besked om stöd är ett misslyckande för regeringens politik. Ambitionen med stöden har varit att företag ska kunna överleva i krisens kölvatten. Det får antas att de företag som ansökt om stöd också varit i behov av ekonomisk hjälp under krisen. Dessa företag har av samma skäl inte några ekonomiska buffertar som skulle kunna hjälpa dem att överleva krisen under en längre tid. Denna senfärdighet leder till mer oro och osäkerhet bland företagare. Handläggningstiden utgör alltså i sig ett problem för företagen.

Figur 6. Vad var motiveringen till att du inte fick det belopp du ansökt om?⁵

Bas: Företagare som har sökt stöd men som inte har fått hela det ansökta beloppet utbetalt

” **Många företagare väntar på besked om stöd**

⁵ Flera svarsalternativ möjliga, därav blir procentsumman högre än 100 på denna fråga.

SLUTSATSER OCH FÖRSLAG

Akuta krisåtgärder riktade till företag har varit av fundamental vikt under pandemin för att rädda den svenska ekonomin, jobb och företag. De politiska beslutsprocesserna behövde vara snabbare än vanligt för att undvika en ännu djupare kris, med större arbetslöshet och än fler konkurser som följd.

När Företagarna summerar läget ett halvår efter att pandemin slog till, kan vi tyvärr konstatera att en alltför stor del av krisstöden inte har nått fram till företagen. Villkoren för stöden har i vissa fall varit mycket oklara, ändrats i efterhand eller tolkats på ett oförutsägbart sätt. Därtill har viktiga stödformer blivit kraftigt försenade – inte minst det riktade stödet till alla enskilda näringsidkare, som är Sveriges vanligaste företagsform sett till antalet företag.

Det kan ifrågasättas om implementeringen av stöden levt upp till den goda ambitionen att nå ut brett och snabbt. Det bredaste krisstödet, korttidspermittering av personal, har från första stund varit förknippat med otydlighet om förutsättningarna samt en långsam och oförutsägbar handläggning vid ansvarig myndighet.

Många företag har avstått från att ansöka om stöd, trots behov. Ett stort hinder har varit konstruktionen av stöden och risken att bli återbetalningsskyldig. Av de företag som sökt stöd har vart fjärde företag beviljats mindre än hela det ansökta beloppet. Många företagare väntar också fortfarande på besked om stödutbetalning.

Sverige stannar när små och medelstora företag inte förmår att skapa nya jobb!

På sikt bör de tillfälliga stödåtgärderna ersättas med en mer permanent förstärkning av företagsklimatet för en uthållig återhämtning i svensk ekonomi. Pandemin kommer att ge bestående förändringar för företag och samhället i stort, genom att nya affärsmodeller och arbetstillfällen skapas i företag, samtidigt som andra slås ut. Det är en naturlig del av den kreativa process som leder till innovation och tillväxt och där spelreglerna är långsiktiga, rättvisa och tydliga på en öppen marknad. Pandemin och dess effekter, inte minst de politiska beslut som har fattats med smittminskning som motiv, har emellertid kastat in många företag och branscher i en svårhanterlig situation.

Det är viktigt att kunna hantera två saker samtidigt: dels den akuta krishanteringen, dels de långsiktiga reformer som behövs för att stärka svenska företags konkurrenskraft. De små och medelstora företagen är jobbmotorn i svensk ekonomi och står för 4 av 5 nya jobb. Företagsbeskattnings, kostnaderna och skyldigheterna förenade med att anställa (inklusive LAS), regelförenkling och brott mot företagare är några av de områden där reformer krävs om Sverige ska ha ett företagsklimat i världsklass, grunden för vårt framtida välstånd.

Företagarnas krisförslag:

Baserat på denna undersökning och tidigare undersökningar föreslår Företagarna en rad åtgärder för att ta oss igenom Coronakrisen och hitta en konkurrenskraftig väg tillbaka.

- Det är mycket viktigt att alla Coronastöden utvärderas och granskas. Det gäller både hur stöden har konstruerats och implementerats men också vilka konsekvenser det har fått för företagen. Företagarna ifrågasätter nuvarande hantering där villkoren för stöden ändras i efterhand och på ett oförutsägbart sätt. Med klara och tydliga villkor kan effektiviteten och tillgängligheten i stöden förbättras.
- De fortsatta restriktionerna riskerar att få allvarliga konsekvenser för många branscher och företag. De restriktioner som alltjämt finns måste motiveras tydligt utifrån smittspridningsrisk. Alla restriktioner bör kommuniceras med så kallade solnedgångsklausuler, alltså att det krävs förnyade beslut för att förlänga dem efter ett visst datum.
- Regeringen måste vara redo att förnya stöd till i grunden livskraftiga företag i händelse av en förnyad smittspridning med påföljande restriktioner. Omställningsstödet och omsättningsstödet till enskilda näringsidkare behöver förlängas till att också gälla under hösten.
- De i efterhand ändrade förutsättningarna för korttidsstödet måste få ett slut. Att ett företag mottagit stöd för korttidsarbete under 2020 bör inte inskränka företagets möjligheter att göra aktieutdelningar under 2021.
- De företag som har medgivits anstånd med skatteinbetalningar på grund av Coronakrisen måste ges en rimlig möjlighet till avbetalning av de obetalda skatteskulderna. Skatteverket bör inte heller söka personligt betalningsansvar för bolagens företrädare.
- För att skapa en uthållig återhämtning i svensk ekonomi där små och medelstora företag motverkar en stigande arbetslöshet och fortsätter skapa 4 av 5 nya jobb så föreslår Företagarna utöver ovanstående bland annat⁶:
  - Sänkta arbetsgivaravgifter.
  - Ersättningen för höga sjuklönekostnader bör höjas så att företag med lönekostnader på upp till 3 miljoner kronor får ersättning på 100 procent av sjuklönekostnaderna.
  - Arbetsgivarnas ansvar för upprättande av rehabiliteringsplaner bör slopas.
  - Förmånsbeskattningen av privata sjukvårdsförsäkringar bör slopas.

⁶ Läs mer om förslagen på foretagarna.se: https://www.foretagarna.se/contentassets/cfa459efc1524e4b8db484c4dab4c386/rapport_coronakrisen_webb.pdf

Häng med i debatten
och följ *@foretagarna*
på Twitter, Instagram,
LinkedIn och Facebook!

företagarna

Företagarna Sverige Service AB, Rådmansgatan 40, 106 67 Stockholm
foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08 – 406 17 00